

Vykliuk I. V., postgraduate student
Kyiv Taras Shevchenko National University

THE SPECIFIC USE OF ABBREVIATIONS IN MODERN TURKISH PRESS

The article deals with the specificity of functioning of abbreviations in modern Turkish press. Thematic groups of abbreviations that are typical for modern Turkish newspapers and new tendencies of their usage were examined.

Key words: *abbreviation, economic discourse, linguistics, medical lexis, press, acronyms, realm of politics, technical terminology.*

УДК 811.214.21'373

Гаврецька Х.М., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЮРИДИЧНА ЛЕКСИКА СУЧАСНОЇ МОВИ ГІНДІ ТА ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Статтю присвячено розгляду юридичної лексики сучасної літературної мови гінді. Опрацьовано власне поняття юридичної лексики сучасної літературної мови гінді, розглянуто її функціональні особливості, визнані у сучасному індійському мовознавстві. Виявлено, що юридична лексика сучасної літературної мови гінді є найчастотнішою у межах офіційно-ділового стилю. Аналіз даної проблеми здійснено на гіндімовних оригінальних матеріалах, зокрема на Карному Кодексі Індії.

Ключові слова: *лексика сучасної мови гінді, поняття юридичної лексики, функціональний стиль, офіційно – діловий стиль.*

Якщо ми візьмемо до уваги вже наявні в лінгвістиці визначення юридичної лексики, то за робоче тлумачення досліджуваного пласту мовних одиниць доцільно прийняти таке: юридична лексика – неоднорідна за своїм складом сукупність одиниць різного походження, які створені для того, щоб позначати поняття різноманітних галузей, зокрема суспільного, політичного, юридичного, соціального, морально-етичного спрямування [1, с. 91].

Також нами враховувалось багато чинників, які на нашу думку, впливають на те, щоб їх віднести саме до даної категорії, серед них: 1) наявні тлумачення або визначення слів у довідковій літературі, енциклопедіях, словниках; 2) обґрунтованість спеціальних

позначень у тлумачних словниках; 3) функціональне та смислове навантаження лексеми та частота її вживання; 4) контекст самого слова у різних випадках його вживання.

За умови єдиної ідеології та соціального устрою відповідно зберігається й ядро юридичної лексики, яка є спадковою за своєю природою. Багато хто із науковців вважають це твердженням недоцільним відносно 90 –х років 20 століття, так як зазначений період відзначається переорієнтацією ідеологічних настанов соціуму.

Що ж стосується юридичної лексики, то при тлумаченні кожного окремо взятого терміна беруться до уваги наявні досягнення та ті, які нещодавно були введені в науковий обіг юридичної науки, а також соціальні, політичні, економічні, моральні зміни в житті суспільства. Ще при роз'ясненні термінів ураховуються базові положення нормативно-правових актів та інших законодавчих документів.

Таким чином подається таке визначення: юридична термінологія законодавства – це сукупність слів (словосполучень), за допомогою яких у текстах законів позначаються поняття. Таким чином, ми можемо говорити про те, що в межах кожної мови існувало й досі існує багато чинників, які впливають на формування та генезис юридичної лексики, також великий вплив мають міжнародні відносини та контакти з іншими країнами, що спричинює і цікаві для нас міжмовні зв'язки. Також важливим засобом при термінотворенні є запозичення з інших мов та власне їх взаємодія, (наприклад при двомовності). Спостерігається активне термінотворення лексики юридичного пласту, що було зумовлене збільшенням сфери впливу права, поява нових галузей правознавства через залучення термінів з багатьох інших сфер, не тільки суміжних з юриспруденцією. Кожна сформована, усталена терміносистема, як і власне система юридичної лексики, наділена національно-мовними, спеціальними, фаховими, загальнолюдськими і загальнозовживаними закономірностями.

Коли формується текст закону, використовується багато різних термінів починаючи від спеціальних юридичних і закінчуючи загальнозовживаними. Загальнозовживані (неспеціальні терміни) використовуються в різних сферах науки, різних галузях життя, у побуті, різними індивідами у соціумі, тоді як спеціальні (галузеві) – на позначення специфічних, фахових понять державно-правових явищ юриспруденції. Формуються вони під впливом юридичної науки та її

практичного застосування. Існує ще також такий розряд, як спеціальні неюридичні терміни, які були сформовані іншими науками.

За роки свого існування як державної сучасна літературна мова гінді не вийшла за межі літературної мови і мови міжрегіонального спілкування, хоча безперервно зростає кількість людей, які володіють сучасною літературною мовою гінді в тій чи іншій мірі. Соціальна і релігійна неоднорідність населення, а також тематика творів накладають свій відбиток на стилістичне оформлення матеріалів. Все це привело до формування різних літературних стилів мови гінді.

Книжний або чистий стиль гінді, де поряд з широким вжитком слів тадбхава активно використовуються слова татсама та зустрічається незначна кількість арабської, перської та англійської лексики. Цим стилем написана більшість літературознавчих досліджень, редакційних і передових статей газет і журналів, всі документи Індійського уряду, офіційні звіти і послання до нації, тексти договорів та угод.

Санскритизований стиль гінді, де в основному вживаються слова татсама, серед яких зустрічаються і маловживані слова у сучасній літературній мові гінді. Цим стилем написані філософські трактати, послання релігійних індуїстських організацій. Також ним в основному написана і Конституція Індії.

Нейтральний, або повсякденний стиль, в якому в рівній кількості вживаються слова власне гінді- і арабо-перські слова. Тут також зустрічається порівняно мало санскритських слів татсама, але зростає використання слів, запозичених з англійської мови, що особливо стосується спеціальних текстів – технічних та економічних. Цим стилем написано багато літературних творів, це – мова паперових та електронних ЗМІ, а також мова масового політичного мітингу, мова виступів керівників держави перед народом.

Розмовний стиль гінді, або міське койне, де поряд зі словами власне гінді та іранізмами зустрічаються й слова з місцевих мов (делійська, бомбейська, хайдарабадська та інші міські койне). Це – мова повсякденного вжитку та спілкування в громадських місцях, мова базару та ярмарок, мова дружніх бесід, мова діалогу з обслуговуючим персоналом, це мова міських низів і мова вулиць мегаполісів Північної Індії. У розмовному стилі широко вживається розмовна лексика і фразеологія, часто з яскравим емоційним забарвленням, просторічна лексика. Синтаксичними особливостями

розмовного стилю є вживання неповних речень, слів-речень, звертань, вставних слів, зворотний порядок слів [2, с. 250].

Ми хотіли би детально проаналізувати вживання юридичної лексики у офіційно-діловому стилі.

Після здобуття Індією незалежності судові та адміністративні справи в країні, звичайно, повинні були вестися на національних мовах, зрозумілих для населення. Першочергове значення для розвитку офіційно-ділового стилю гінді мало надання йому статусу офіційної мови. У 1948 році голова Установчих Зборів Індії Раджендра Прасад доручив групі професорів розробити термінологію, необхідну для перекладу тексту Конституції Індії з англійської мови на гінді та інші індійські мови. Експертна комісія даного перекладу складалась з М. Сатьянараяана (Satyanarayana), Джайчандра Відяланкара (Djaychandra |Vidyalankara), Рахула Санскритьяяана (Rahyla Sanskritiyayana), І.Р. Дадра (Dadra) та Суніти Кумара Чатерджи (Sunitu Kumar Chatterji). Запропонована термінологія була обговорена й схвалена всеіндійською комісією експертів – лінгвістів, яку склали представники 14 мов: санскрит, тамільська, телугу, урду, кашмірі, асамська, гуджараті, гінді, канада, малайлам, бенгальська, маратхі, орія й пенджабі. Індійські вчені та суспільні діячі, що входили до складу експертної комісії, відштовхувались від тексту конституції англійської мови, вони вважали, що текст конституції на гінді повинен складати по можливості такі еквіваленти англійських юридичних й суспільно-політичних термінів, які б могли бути максимально використані при перекладі конституції. Саме цей переклад, опублікований 26 січня 1950 року і став першим офіційно визнаним документом даного функціонального стилю в незалежній державі. Мова, якою була написана Конституція Індії, переважно містить санскритизовану лексику, в якій більшою мірою використовуються слова татсама [2, с. 118].

Офіційно-діловий стиль характеризується певним відбором адміністративної, економічної, юридичної, дипломатичної та суспільно-політичної термінології, що використовується в установах різного роду, на підприємствах, у суді, в державних та міжнародних взаємовідносинах. В плані лексичної характеристики текстів немає певної переваги слів з особливим складом синонімії

Особливість офіційно-ділової лексики та юридичної як її складової в мові гінді полягає в певній кількості синонімів для кожного слова, походження якого може бути санскритським, арабо-

перським або англійським. Використання кожного з них буде правильним [10, с. 229].

Так як і в інших функціональних стилях, в офіційно–діловому закріпилась певна кількість сталих виразів, характерних термінів, слів, словосполучень тощо.

Розглянемо такі сталі слова:

- baithak (बैठक) - "засідання"; - ka:gaza:t (कागज़) - "папери", "документація"; - patr (पत्र) - "документ", "лист"; - sankalp (संकल्प) - "резолуція"; - sarkariy patr (सरकारी पत्र) - "службовий лист", "записка"; - hasta:kSar (हस्ताक्षर) - "підпис"; - prav:rtti (प्रवृत्ति) - "тенденція"; - vadi: (वादी) - "той ,хто подає заяву", "позивач"; - anusma:rak (अनुस्मारक) - нагадування, -upar (ऊपर) - "вищевказаний", "вищезазначений";- dasta

(दस्ता) - "нижчевказаний", "нижчезазначений"; - sath gura (साथ जुड़ा) - "пов'язаний з", "має від ношення до", - pari:patr (परिपत्र) - "циркуляр", -gavahi: (गवाही) - "об'ява, оголошення".

Зустрічається велика кількість термінів – складених слів, наприклад: - एक अन्य जगह पर स्थानांतरित आदेश “наказ про переведення на інше місце”; माल के स्टॉक में भंडारण “платіжка за зберігання товару на складі”; - विषय अनुदेश “вказівка на тему” - नमूना अनुप्रयोग :- “зразок заяви ”, - पंजीकरण संख्या - “реєстраційний номер”;

У зв'язку зі словотворенням і формуванням термінології існує статистична закономірність, яка полягає в обмеженості поєднання лексем різного походження, тобто санскритські основи поєднуються виключно з санскритськими, арабо – перські з арабо – перськими. Але існує думка щодо цієї особливості. Саме мова офіційно–ділового стилю є виключенням з цього правила. Індійський дослідник Бхоланатх Тивари вважає такі “гібридні словосполучення” особливістю офіційно – ділового мовлення. Він пише :“Але в канцелярському стилі на кожному кроці зустрічаються змішані “словосполучення”, що являється внеском з боку нашого суспільного культурного розвитку” [11, с. 236].

Наприклад: - आवश्यक दस्तावेज को तैयार : “підготуйте необхідну документацію” ; - लिखित आवश्यक “необхідний (письмовий) документ” ; - दस्तावेज़ “необхідний документ”; - नियुक्त योग “вказана сума”; - पूरी जिम्मेदारी “повна відповідальність”; - अग्रिम “аванс”; - रिकॉर्ड लाभ “рекордний прибуток”; - व्यापार और कानूनी दृष्टिकोण से “з ділової та юридичної точки зору”; - क्षेत्रीय प्रशासनिक इकाई “регіонально – адміністративна одиниця”.

До досліджуваного пласту лексики в межах офіційно–ділового стилю належать назви посадовців, найменування установ та їх відділів, наприклад:

- adhika:ri: (आधिकारि) - “чиновник”, “посадовець”; - pra:dha:N man:tri (प्रधानमंत्री) - "прем'єр міністр", - muk:hya man:tri (मुख्यमंत्री) - "головний міністр", - raS:trapati: (राष्ट्रपति) - "президент", - karmac:ari (कर्मचारी) - "службовець"; - ankalan adhika:ri: (आंकलन आधिकारि) - “податковий чиновник”; - muk:hya abhiyanta: (मुख्य अभियंता) - “головний інженер”; - adhika:r'Ṭ ejeNT (अधिकृत एजेंट) - “уповноважений агент”, “уповноважений представник”; - antrarashtriy vya:par mantra:lay (अंतर्राष्ट्रीय व्यापार मंत्रालय) - “міністерство зовнішньої торгівлі”; - arthik sala:hka:r (आर्थिक सलाहकार) - “радник з економічних справ”.

Для офіційно–ділових текстів характерні трафаретні словосполучення та звороти такі як: -is sambandh me (se) (इस के संबंध में (से)) - "у зв'язку з цим"; -is muddē par: (इस मुद्दे पर) - "з цього питання", "щодо цього питання"; Upar diē gaē patē (ऊपर दिए गए पते) - "за вищевказаною адресою"; -ke pate par (के पते पर) - "за адресою"; -upar vyakti (ऊपर व्यक्ति) – "вищевказані особистості, вищезазначені індивіди " - netratv me (नेतृत्व में) - "під керівництвом"; samanya dastavez par (सामान्य दस्तावेज़ पर) - "на стандартному бланку", "по встановленій формі".

Отже, ми можемо зробити висновок, що юридична лексика мови гінді представлена у багатьох функціональних стилях, але у межах офіційно – ділового стилю - вживається найактивніше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Лингвистические проблемы научно-технической терминологии – М., Наука, 1970. – 91 с..
2. Бескровный В. Н. Очерки функциональных стилей хинди. – М., 1984. – 169с.
3. Головин Б.Н., Кобрин Р.Ю. Лингвистические основы учения о терминах. – М.:Высшая школа,1987.– 109 с.
4. Ключев Б. И. Хинди как система национального языка. Современность и история. – М., 1976. – 113 с.
5. Коляденко Г.С. Стилистика научной речи и основы научно-технической терминологии. – М., 1978. – 60с
6. Перхач В. Українсько-російський словник наукової термінології. – М., 1991. – 524с.
7. Рижков А.Г. Юридична термінологія корейської мови: структура та семантика. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. УДК: 811.531:340. НАН України; Інститут сходознавства ім. А.Кримського. К., 2007.
8. Солнцева Н. И. Хинди-русский словарь общественно-политической лексики. –Изд – во "Русский язык", М., 1981
9. Ульциферов О. Г. Практическая грамматика современного литературного языка хинди. – М., 2005 – 749с.
10. Уфимцева А.А. Опыт изучения лексики как системы (на материале английского языка). – М., Изд-во АН СССР, 1962. – 284 с.
11. Хинди и урду. Вопросы лексикологии и словообразования. – М. 1960. –236с.
12. राजभाषा अंग्रेजी - हिन्दी शब्दकोश. डॉ. श्यामसिंह शशि बलबीर सक्सेना. प्रवीण प्रकाशन. नई दिल्ली – 110 030. 2005 साल.

Гаврецька К. М., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ЮРИДИЧЕСКАЯ ЛЕКСИКА В СОВРЕМЕННОМ ЯЗЫКЕ ХИНДИ И ЕЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ

Статья посвящена рассмотрению юридической лексики современного языка хинди. Также нами было обработано само понятие юридической лексики языка хинди, рассмотрены функциональные особенности, которые выделяются в современном

индийском языкознании, проанализирован вопрос принадлежности изучаемого пласта лексики к разным функциональным стилям.

Ключевые слова: *лексика современного языка хинди, понятия, юридической лексики, функциональный стиль, официально-деловой стиль.*

Gavretska Khrystyna, post-graduate student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

LEGAL VOCABULARY IN MODERN HINDI LANGUAGE AND ITS FUNCTIONAL CHARACTERISTICS

This article is dedicated to the discussion of legal vocabulary of modern Hindi language. Also, we have processed the concept of legal vocabulary of Hindi, reviewed functional styles, which are recognized in modern Indian linguistic, analyzed the issue of belonging legal vocabulary to the functional styles.

Keywords: the vocabulary of modern Hindi language, the concept of legal vocabulary, the functional style, formal - business style.

УДК 811.521:81'276.3-055.1/2

Гаженко І.В., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОГО ТА ЧОЛОВІЧОГО МОВЛЕННЯ В ЯПОНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Робота присвячена дослідженню чоловічого та жіночого варіанту мовлення. Гендерні особливості японської мови привертають увагу дослідників, але багато питань все ще залишаються спірними і вимагають додаткових досліджень, оскільки чоловічий та жіночий різновиди мови складають особливий і спеціальний елемент її будови. У той же час вони є відображенням деяких особливостей відносин у суспільстві і сприяють кращому розумінню культури країни, мова якої вивчається.

Ключові слова: *гендер, жіноча мова, чоловіча мова, мовлення, модально-експресивні частки, переклад.*